

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מסורת הש"ס

עול ברוך. הבועץ קודם שטעט מן השלכו ואילו עול מתפרסם הברכה אף לחזור לבדך. ואף על גב דלמשה הוי' (פרק ג' דף לו.) סח בין תטילין לך תפילין יא' כן שיהיה נאמר ברכה ולא ממפקא: **הביאו מלח.** ממי איז נרץ לבדך שאף זו נורץ ברכה שמהא פרוסה של ברכה נאכלת בטעם: **גבול תפרי.** גבול את המורסן צמים לברך השוארים: **ולצל לה לפריה.** לצורך מיד ולא המתין למלח ולתפמן: **בשש.** עכוב כמו צושש רכבו (שופטים ה.) לומר פת נקיה היא זו

תורה אור השלם

- [illegible]

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה איתיה וכו'
מיני לשאין הן ומיהו:

גליון הש"ס

גמ' סד"א הואיל ואר"י
חטא מין אילן. ע' שבת דף
ק"ו ע"א תוס' ד"ה כוורת:

לעזי רש"י

בו"ן מלנ"ט. דלקת
שקדים מוגלתית. נייל"א.
קצח (צמח).

מוסף רש"י

אסכרה. חולי המסחיל
במעיים וגומר בגרון הנקרא
בזמנאלין (שבת דל). פעמים
שנקבע בתוך פיו של אדם
ומת, לא שכן פיו דרורי
שקר (תענית יט). ומברכן
כל גופו. לשון בריאל (דקמן
ד). קצח. מין אוכל הוא
(ישעיה כח כה) הוא זרע
שחורה ודומה לנפול ונמצאת
בין החטים (כת"י). כל יום
ויום תן לו מעין ברכותיו.

[illegible]

עול צרוד: הבואע קודם שטעט מן הפרוסה צלע ממנה והושיט למי שאלנו וא"ל טול מפרוסה הזכרה אף על פי שסח צינתים אין צריך לחזור לצרד. ואף על גב דשיחה הו"א הפסקה כדאמרין במנחות (פרק ג' דף לו.) סח צין תפילין לתפילין צריך לצרד וכן בכסוי הדס^ו

הַן שִׂיחָה לֹרֶךְ זֵכְרָה וְלֹא מַפְסָקָה:
הִבְיֹאוּ מִלָּה. מִי אֵין צָרִיךְ לִזְכֹּר
שֶׁל אִי לֹרֶךְ זֵכְרָה שֶׁתֵּהָא פְּרוּסָה
חָלָּה זֵכְרָה וְנִחְלָתָה זְעֵמָה: גְּבִיל
לְטוֹרִי. גְּבִיל אֵת הַמּוֹרֶסֶן זְמִים
לְלוֹרֶךְ הַשְּׂוֹוִים: וְזַעַל לֹה לְהִדְאָה.
כְּלוּמֵר מִיד וְלֹא הִמְתִּין לְמַלְחָה וּלְפֶתֶן:
זַעַם. עֲכֹז כְּמוֹ זֹשֶׁשׁ רִכְזוּ
(שׁוֹפְטִים ה). כְּלוּמֵר פֶּת נִקְיָה הִיא וְ
וְאֵין צָרִיכָה לְפֶתֶן: אֵין מִי רִגְגִים
נְלִים. מִן הַגּוֹף לֹאִי זַיִשִּׁיכָה לְפִי
שֶׁשֶׁהִקְלֹתוֹ קִרְוֹב לְפִיטוֹק הוּא דּוּאָה
שֶׁהָא יִפְלוּ נְלוּזוֹת עַל רִגְלוֹ וְהַמְּפִיק:
זַעַפֵּר שִׂיחוֹת. לִיכֹא נְלוּזוֹת: אִסְכְּרָה.
זֶרֶן מִלְאֲזִיט: הַמַּקְפָּה אִכְלִיתוֹ
זְמִים. שׁוֹתֵה מִים הִרְבָּה אֲחֵר אִכְלִיתוֹ עַד
שֶׁאִכְלִיתוֹ כֹּפֶה זְמִים. וְיֹכֵץ הַזֵּכֶר
מִתַּרְגְּמִינִן קֹפֵא פִרְחָלָה (מַלְאִים ב ז):
מוֹעֵז אִסְכְּרָה. שֶׁהוֹלִי זֶה מַחֲמַת
עֹזֵר זְמִי מַעֲשִׂים וְהַעֲדָשִׁים מַעֲשִׂיִּים:
קֹלָה. זְבוּתֵינוּ מִפְּרָשֵׁן יִיזִ"ל זַעַל".

אָבֵל אֵלֵי שִׁמְעִי מִן זֶרַע־שׁוֹרֶעַן
אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׁמַעֲאֵל לְמוֹרָה גֹּרֶנּוּ.
שֶׁל קֶנֶת שְׂרֹחַ מַעֲרִבִית רוּחַ לֶחֶם
וּמְתוּמָה הָיָה וּמִכְנַסֶּת הָרִים בְּתוֹךְ
הַגּוֹף: הֵא בְּרִיחוֹ הֵא בְּטַעְמוֹ. הָרִים
קָשָׁה הָרַע טֹוֹב: מִדְּבָרָא לִיָּה.
בְּרִיפְתָּא וְעַד שֶׁלְקֵן הַטַּעַם: וּמִקְלָפָא
לִיָּה. בְּשִׁבְלֵי הָרִים: כֹּל יוֹם וְיוֹם.
בְּשִׁבְתַּת מַעֲיָן שִׁבְתַּת זִיּוֹם טֹוֹב מַעֲיָן
וְיִט': כְּלִי מֵאֵל. אֵלֶּם חֶסֶד: אֵלֶּם
שְׁמוֹעַ. פַּעַם אַחַת סוֹפֵךְ שִׁמְעָה אֵלֶּן
פַּעַם אַחֲרָת: אֵלֶּם שִׁמְעָה בִּישָׁן.
שִׁמְעָה וְשִׁמְעָה מַה שִׁמְעָה אֶשְׁמַעְךָ
דְּעִיקָר אֵילֵן אֶרְעָא הָאֵלֶּם. דְּעִיקָר כֹּל
הַפִּירּוֹת הֵיךְ הָאֶרֶץ וְהַכֹּל גָּדֵל הַיִּמְנָה:
יֵשׁ הַמַּעֲיָן וְנִקְצֵץ הָאֵילֵן. הֵיךְ לוֹ
זֵית הַשְׁלֶמֶחַ וְכוּ מַעֲיָן שְׁהוּא מַשְׁקוֹ
מִמֶּנּוּ וְקֹרֵר כְּבוֹרִים מִמֶּנּוּ וְאַחֵר כֵּךְ
יֵשׁ הַמַּעֲיָן וְכֵן שְׁדָה הָאֵילֵן וְנִקְצֵץ
כְּבוֹרִים מִמֶּנּוּ וְאֶחָד־כֵּן נִקְצֵץ הָאֵילֵן:
מִזְבִּיא וְאִינוּ קוֹרָא. שְׁאִינוּ יִכּוֹל לִזְמֹר
מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִתְּמָה לֵיָּה דְּמִין דִּישָׁב
הַמַּעֲיָן וְנִקְצֵץ הָאֵילֵן מִמֶּנּה בְּטַלָּה לֵּה
אֶרְעָא: מִזְבִּיא וְקוֹרָא. שְׁהָאֶרֶץ הֵיךְ
עִיקָר: שְׁהוּא הַזֵּיךְ יֵלֶּה. חֵה הַזֵּיךְ
מִיָּתָה: שְׁאֵין הַפִּטְיוֹן יוֹדֵעַ לְקִרְוָא אֲבָא
וְאִמָּא. חֵה נִקְרָא עַד הַדַּעַת: גֹּוּוּא.
הַעֲנֵף שֶׁל עֵץ: מַפִּיק. פִּירֵי הָאֶרֶץ:
חֹזֵן

חיננא בר פפא מ"ט
מברכין אותו ובלילה אין מברכין אותו אלא לומר
כל מין ומין תן לו מעין ברכותיו. ^טו"א"ר זיורא ו
הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן
מחזיק ריקן אינו מחזיק שנאמר ^גו"אמר אם שמוע
אם שמוע בישן תשמע בחדש ואם יפנה לבכך שוב
האדמה יצא ועל פירות הארץ בורא פרי העץ לא
גמ' מאן תנא דעיקר אילן ארעא היא אמר רב נחמן
מביא ואינו קורא ר' יהודה אומר מביא וקורא: על פי
אלא לר' יהודה דאמר חטה מין אילן היא דתניא ^אא
שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר
שבדבר ^בשנתקלקלו בו נתקנו שנאמר ^וויתפרו עלה
אבא ואמא עד שימעום מעם דגן ^סס"ד אמינא הואיל
פרי העץ קמשמע לן ^ההיכא מברכין בורא פרי העץ

י. הלך מסתמך דעל ידו נקנסה מימה זכיה לעולם (סנהדרין ע). שדבך שנתקלקלו בו נתקנו.
 זו הוא מרפא. גם בחור, גם, כמו (זכיה ד) וילא אלא בציון, וכמין (זכיה צ) ואלי אהיה לה גאס ה'
 ידרין שם. שאין התינוק יודע. ומדקרי ליה עץ הדעת טוב ורע, ש"מ היינו חטוי (שם).

ה. כללא דמילתא היגי, עצים דיבשי בסיתווא באילני ובקייטא מלבלבין. והיזמי, ירק דיבשי בסיתא ומקין נמי מעצו, ואמרו

הבא מלח בו' צריך לברך. דהוי היסח הדעת והכי אמרי' בפ"ג למנחות (דף נו.) סח בין תפילין לתפילין צריך לברך וכן הלכה אם סח בין ברכת המוציא לאכילה ובין ברכת קידוש לשמיה בריך לחזור ולברך אי לאו מילתא דשייכא לסעודה כמו טול ברוך וכן

בשמיטה צריך לחזור ולצדק אי נלא
ממילתא דשמיטה כמו העוד יותר
בהמות ותרנגולים לשחוט או שיאמר
אחוז היטב שלא ישמט לך שלא
תפסל השמיטה אין זו הפסקה ואנו
אין אנו רגילים להציג על השלחן
לא מלח ולא לפסח משום דפת שלנו
חשוב והרי הוא כי הא דאמר
בסמוך לית דין צריך צשש מיהו
רבי מנחם היה מדקדק מאד להציג
מלח על השלחן כדאיתא במדרש
כשישראל יושבין על השלחן
וממתינין זה את זה עד שיטילו ידיהם
והן בלא מנות השטן מקטרג
עליהם ובזית מלח מגין עליהם:
רבי יהודה היא דתני יבש המעין
ובו'. ונראה דהלכה כרבי

יהודה דקמס לן תנא כוותיה ואס
זכך על פירות האילן צורא פרי
האדמה יא: **יבש המעין** ב'.
יש מפרשים לך מביא ואינו קורא
מפני שאינו נראה כמשבצת להקב"ה
אלא כקובץ על מה שנתן לו אדמה
שאינה ראויה לפירות:

אִיתִּיהָ לָנוּוּא וְהָדָר אֶת־
מִהֲכֹל נִרְאֶה לְדוֹמִים
וּפְרִיזִי"ש וְזוֹנְטוֹנִי"ש וְכוּנֹלָה צֶהֱן
צִיִּינִן לִצְרֹךְ עֲלֵיהֶם צוּרֵה פְרִי הָעֵץ
שֶׁהֵי דֶרֶךְ הָעֵץ לְהַתְקִיִּים יָמִים
רָבִים וְכִי שָׁקִיל הַפְרִי בִּשְׁנֵה 10 הָדָר
אִמִּי פְרִי בָצוּתוֹ הָעֵץ עֲזָמוֹ 10 מִיָּהוּ
הָרֵץ רֵבִי מִנְחֵם הַבִּי"ר רֹאִיהָ
מִירוֹשְׁלַיִם דַּמְסֶכֶת כִּלְאִים 10 דְּמַצְרֵינִן
עַל כָּל מִינֵי דַלְטָד צוּרֵה פְרִי הָאֲדָמָה
דְּקֹאמֶר הָתֵם הַהֲגִין וְאֶטְעִין מִין
אֵילִן הֵם וְאֵילִין כִּלְאִים בְּכֶרֶם וּפְרִיָּךְ
וְהַתְנִיחַ אֵלָיו הֵן מִינֵי דְשֵׁאִים הַקּוֹדֶם
וְהָאֶטְד וּמִשְׁנֵי תַמְנָן לִצְרֹכָהּ וְהַכֹּהֵן
לְכִלְאִים אֲלֵמָה לְעִנְיִן בְּרַכָּה מִינֵי
דְשֵׁאִין (6) וּמִיָּהוּ לְדַבְרֵי הַכֹּל פְּרִיזִי"ש
כִּרְיִן לִצְרֹךְ עֲלֵיהֶם בְּהִיעֵ"ע דְּלִינוּ גִלְד
עַל אֶטְעִין וְעַל מַתְקִיִּים מִשְׁנֵה לִשְׁנֵה:
וְרֵבִי

מבכרין כל גופו של אדם א"ר חמא ברבי חנינא
א לירי כאב לב מיתבי רשב"ג אומר קצה אחד
ווא והישן למורה גרנו דמו בראשו לא קשיא הא
מיה דרבי ירמיה אפיא ליה ריפתא ומדבקא ליה
הא אומר בורא מיני דשאים: א"ר זירא ואיתימא
אין הלכה כרבי יהודה^א וא"ר זירא ואיתימא ר'
רבי יהודה אמר קרא^ב ברוך ה' יום וכי ביום
לך כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו הכא נמי
יתימא ר' חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת
החזק מלא אינו מחזיק אבל הקב"ה אינו כן מלא
שמע אם שמע תשמע ואם לאו לא תשמע ד"א
תשמע: מתני'^ג בירך על פירות האילן בורא פרי
צא ועל כולם^ד אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא:
יצחק ר' יהודה היא דתנן^ה ייבש המעין ונקצין האילן
ת הארץ וכו': פשיטא א"ר נחמן בר יצחק לא נצרכה
שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה
יישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה
אנה ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות
אמר רבי יהודה חטה מין אילן היא ליברך עליה בורא
כא דכי שקלת ליה לפורי איתיה לגוואז והדר מפיק
אבל

[illegible]

**מ. עין משפט
נר מצוה**

עַד א ב מִי פ"א מהל' זרכות הל' ח קמג עשין
כז טוש"ע לאו"ח סי' קסז
סעיף ו וסימן רו סעיף ג:

[ג] [מ"י] פ"ט מהלכות
עבדים הל' ח סמג עשין פז
ח"ל ומקדימין מזון הבהמות
ועבדים לסעודת עממו הרי
הוא אומר כעיי עבדים אל

יד אלונייהם כעיני שפחה אל
יד גברתה ולע"ק]:

עַהֲדָה מִיָּי פִּי' מַהֲלִ
בְּרֻכּוֹת הַלֵּבָה ג' סַמָּג
עֲשִׂין כֹּחַ עוֹשֵׁעַ אוֹ"חַ סִי
הַסֵּן סַעִיף הֵּ:

עו ו מיי פ"ד מהל' תפילין
הל' יח עוש"ע או"ח סי'
ג סעיף יג:

עו ז ח שו"ע או"ח סי' קע
סעיף כז בהגה וסי'
קעט סעי' ו:

עַח ט מ״י פ״ד מֵהֶל' דְּעוֹת
הִלְכָּה ז:

עַל יָד מִי שֶׁסָּם הִלְכָה ט'
פ' ל' מִי פ"ח מֵהִלְכוֹת
זְרוֹת הִלְכָה א' קִמָּג
שָׁמַיִם הַמִּשְׁמָעִי אֲשֶׁר הָיָה

רה סעיף א:

שם עוֹשׂ"ע אֲוֹ"ח ס"י רו
חיים א:

פב נ מי' פ"ד מהל' צבורים הלכה יד :

פג' ס' עוש"ע לו"ח ס"י רג
סניף 3 :

רבינו חננאל

[illegible][illegible]